KOHTUJURISTI ETTEPANEK

L. A. GEELHOED

esitatud 24. novembril 2005 [1]

I. Kohtuasja taust

1. Euroopa Kohus tuvastas 25. aprilli 2002. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa [2], et Prantsuse Vabariik oli rikkunud vastavalt nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiivi 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta [3] (edaspidi „direktiiv" või „direktiiv 85/374") artikli 9 esimese lõigu punktist b, artikli 3 lõikest 3 ja artiklist 7 tulenevaid kohustusi:

— kirjutades Prantsuse tsiviilseadustiku artiklisse 1386-2 sisse alla 500 euro suuruse kahju;

— pidades sama seadustiku artikli 1386-7 esimeses lõigus puudusega toote turustajat kõikidel juhtudel tootjana vastutavaks;

— nähes nimetatud seadustiku artikli 1386-12 teises lõigus ette, et selleks et tootjal oleks võimalik tugineda direktiivi 85/374 artikli 7 punktides d ja e ette nähtud vastutusest vabastamise põhjustele, peab ta tõendama, et ta võttis puudusega toote tagajärgede ennetamiseks kohased meetmed.

2. Leides, et Prantsuse Vabariik ei võtnud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseks vajalikke meetmeid, saatis komisjon talle EÜ artiklis 228 sätestatud korras märgukirja.

3. Prantsuse ametivõimud vastasid sellele märgukirjale 27. juuni 2003. aasta kirjaga. Vastuses edastati muudatused, mis kavatseti etteheidetava kohustuste rikkumise lõpetamiseks tsiviilseadustikku sisse viia, ning lisati, et need muudatused pidid veel läbima menetluse parlamendis.

1 — Algkeel: prantsuse.
2 — C-52/00, EKL 2002, lk I-3827.
3 — EÜT L 210, lk 29; ELT eriväljaanne 15/01, lk 257.

4. Komisjon saatis 11. juulil 2003 Prantsuse Vabariigile põhjendatud arvamuse, kutsudes teda üles tagama kahe kuu jooksul eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmine.

5. Prantsuse ametivõimud vastasid sellele põhjendatud arvamusele 9. septembri 2003. aasta kirjaga, milles nad teatasid komisjonile seaduseelnõu koostamisest, avaldades kahetsust, et neil ei ole võimalik veel parlamendi ajakava kuupäevade kohta kinnitust anda.

6. Leides, et Prantsuse Vabariik ei olnud endiselt täitnud eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa, esitas komisjon 14. aprillil 2004 käesoleva hagi.

II. Menetluse kulg

7. Esialgses sõnastuses palus komisjon oma hagis esiteks tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik ei ole võtnud meetmeid direktiivi ebaõige ülevõtmise kohta tehtud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseks, on ta rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi, ning teiseks mõista Prantsuse Vabariigilt „Euroopa Ühenduse omavahendite" kontole kandmiseks välja trahv summas 137 150 eurot kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmisega hilinetud iga päeva eest alates käesolevas kohtuasjas otsuse tegemisest kuni kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseni. Komisjon nõudis samuti kohtukulude väljamõistmist Prantsuse Vabariigilt.

8. Prantsuse valitsus tunnistas kostja vastuses, et ta ei ole veel eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa täitnud. Ta üksnes vaidlustas komisjoni nimetatud trahvisumma, mida ta pidas liiga suureks.

9. Vastureplliigis teatas Prantsuse valitsus, et ta oli alustanud menetlust eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseks selle kuulutamise aastal ning et ta oli hoidnud komisjoni kursis tekkinud raskustega, mis tulenesid peamiselt tema esialgsest soovist võtta samas tekstis korraga üle direktiiv 85/374 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiiv 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta.[4] Seevastu nüüd, kui on tehtud otsus, et direktiivid tuleb üle võtta eraldi, viiakse kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa kiiresti täide.

4 — EUT L 171, lk 12; ELT eriväljaanne 15/04, lk 223.

10. Vasturepliigi lisas esitas Prantsuse valitsus 9. detsembri 2004. aasta seaduse nr 2004-1343 õiguse lihtsustamise kohta [5] (edaspidi „2004. aasta seadus") artikli 29, mis sätestab:

„I — Tsiviilseadustikku muudetakse järgmiselt:

1°. Artikkel 1386-2 sõnastatakse järgmiselt:

„Art 1386-2 — Käesoleva jaotise sätteid kohaldatakse isikule tekitatud kahju hüvitamise suhtes. Neid kohaldatakse ka varale, välja arvatud puudusega toode ise, tekitatud kahju, mis on dekreediga kehtestatud summast suurem, hüvitamise suhtes.";

2°. Artikli 1386-7 esimene lõik sõnastatakse järgmiselt:

„Müüja, laenutaja, välja arvatud liisinguandja või liisinguandjaga samastatav rendileandja, või mis tahes teine professionaalne tarnija on toote ohtlikkuse eest tootjana vastutav üksnes juhul, kui tootja ei ole teada.";

3°. Artikli 1386-12 teine lõik tunnistatakse kehtetuks.

II — I jaotise sätted on kohaldatavad pärast 19. mai 1998. aasta seaduse nr 98-389 tootevastutuse kohta jõustumist käibele lastud toodete suhtes, isegi kui nende toodete kohta on sõlmitud varasem leping. Neid sätteid ei kohaldata siiski vaidluste suhtes, mille kohta on käesoleva seaduse avaldamise kuupäevaks tehtud lõplik kohtuotsus.

[...]".

11. Pärast vasturepliigi esitamist edastas Prantsuse valitsus muu hulgas komisjonile teate, millele oli lisatud koopia 11. veebruari 2005. aasta dekreedist nr 2005-113, mis võeti vastu tsiviilseadustiku artikli 1386-2 rakendamiseks [6] (edaspidi „2005. aasta dekreet") ning mille artikkel 1 sätestab, et „tsiviilseadustiku artiklis 1386-2 nimetatud summa on 500 eurot".

5 — *Journal Officiel de la République Française* (edaspidi „*JORF*"), 10.12.2004, lk 20857.

6 — *JORF*, 12.02.2005.

12. Vastuseks Prantsuse valitsuse palvele kaaluda seoses 2004. aasta seadusesse ja 2005. aasta dekreeti sisse viidud muudatustega hagist loobumise võimalust, teatas komisjon talle ja 15. aprilli 2005. aasta kirjaga Euroopa Kohtule, et ta loobub osaliselt oma hagist käesolevas asjas peetaval kohtuistungil.

13. Leides, et 2004. aasta seadus ja 2005. aasta dekreet ei taga siiski kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täielikku täitmist, kavatses komisjon selles osas oma hagi juurde jääda, vähendades selles suhtes oma hagiavalduses taotletud tuvastamise ulatust ja nimetatud trahvisummat. Komisjon leidis nimelt, et kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa esitatud kolmest rikkumisest kaks olid lakanud ja et kolmas püsis veel vaid osaliselt, kuivõrd tootja asemel tarnija tootevastutuse juhud olid märkimisväärselt vähenenud.

14. Neil asjaoludel vähendas komisjon oma hagiavalduse nõuete punktis 1 taotletud tuvastamise ulatust, sõnastades selle nüüd järgmiselt: „Prantsuse Vabariik on rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi, kuna ta ei ole võtnud teatavaid vajalikke meetmeid, et täita Euroopa Ühenduste Kohtu 25. aprilli 2002. aasta otsust kohtuasjas C-52/00, mis käsitleb nõukogu direktiivi 85/374 ebaõiget ülevõtmist, ja täpsemalt, kuna ta peab jätkuvalt puudusega toote turustajat tootjana vastutavaks, kui tootjat ei ole võimalik kindlaks teha, kuigi turustaja on kahjukannatajale mõistliku aja jooksul talle toote tarninud isiku andmed teatavaks teinud."

15. Prantsuse Vabariigil tasuda tuleva trahvisumma kohta märkis komisjon, et uusi asjaolusid arvestades näib talle sobiv vähendada esialgu pakutud raskusastme koefitsienti 10 (skaalas 1–20) tasemele 1 (skaalas 1–20). Sellest tulenevalt on summa 13 715 eurot.

16. Komisjon säilitas nõude mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

III. Õiguslik raamistik

17. Vaidluse ülejäänud osas on tegemist vaid küsimusega, kas tsiviilseadustiku artikli 1386-7 esimese lõigu sätted on 2004. aasta seaduse artikliga 29 muudetud kujul vastavuses direktiivi artikli 3 lõikega 3.

18. Tsiviilseadustiku artikli 1386-7 esimene lõik on nüüd sõnastatud järgmiselt:

„Müüja, laenutaja, välja arvatud liisinguandja või liisinguandjaga samastatav rendileandja, või mis tahes teine professionaalne tarnija on toote ohtlikkuse eest tootjana vastutav üksnes juhul, kui tootja ei ole teada."

19. Direktiivi artikli 3 lõige 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui tootjat ei ole võimalik kindlaks teha, käsitletakse toote iga tarnijat selle tootjana, kui ta ei tee kahjukannatajale mõistliku aja jooksul teatavaks tootja või talle toote tarninud isiku andmeid. Kui toode ei osuta lõikes 2 nimetatud importija andmetele, kehtib seesama ka sisseveetud toote puhul, isegi kui tootja nimi on märgitud."

IV. Poolte argumendid

20. Kirjaliku menetluse käigus, kaasa arvatud pärast vasturepliigi esitamist, oli poolte vaidluse keskmes komisjoni nõutud trahvisumma arvutamise meetod. Prantsuse valitsus möönis põhimõtteliselt, et ta ei ole veel eespool viidatud kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa täitnud.

21. Komisjoni osaline loobumine, millest ta teatas juba oma 15. aprilli 2005. aasta kirjas ja mida ta kinnitas 11. oktoobri 2005. aasta kohtuistungil, muutis oluliselt kohtuvaidluse sisulist külge. See sisu on nüüd taandatud küsimusele, kas Prantsuse tsiviilseadustiku artikli 1386-7 esimene lõik on 2004. aasta seadusega [7] muudetuna kooskõlas direktiivi artikli 3 lõikega 3 ja eitava vastuse korral, kas nüüd on komisjoni nõutav trahv asjakohane.

22. Komisjon selgitas, et põhjendatud arvamuses antud tähtaja, st 11. septembri 2003 möödumisel ei olnud Prantsuse Vabariik võtnud ühtegi meedet eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseks. Euroopa Kohtu praktika põhjal oleks võinud komisjon tuvastada kohustuste rikkumist kõnesoleva kohtuotsuse täielikult täitmata jätmise tõttu. Sellegipoolest otsustas ta Prantsuse Vabariigi võetud seadusandlikele meetmetele reageerides mõistlikkuse ja tõhususe huvides hagi sisulist ulatust vähendada. Selline kohustuste rikkumise hagi sisulise ulatuse vähendamine on EÜ artikli 226 kohaldamise suhtes väljakujunenud kohtupraktika kohaselt õiguspärane tingimusel, et menetluse eset ei laiendata ega muudeta.

7 — Viidatud punktis 10.

23. Analüüsides põhjalikult Prantsuse seadusandja poolt siseriiklikku õigusakti sisse viidud muudatusi, jõudis komisjon järeldusele, et tema hagi esimese ja kolmanda haru ese oli ära langenud. Puudulik on veel ainult direktiivi artikli 3 lõike 3 ülevõtmine. Seega otsustas ta jääda oma hagi juurde, kuna Prantsuse Vabariik ei olnud veel täielikult parandanud teist Euroopa Kohtus eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa esile toodud rikkumist. Komisjon rõhutas selle suhtes veel, et antud juhul ei ole tegemist uue väitega, vaid käesoleva hagi esialgsetest harudest järele jäävaga.

24. Sisuliselt heidab komisjon Prantsuse Vabariigile ette, et kuna 2004. aasta seadusega muudetud tsiviilseadustiku artiklis 1386-7 säilib tarnija vastutus juhul, kui ta teeb kahjukannatajale mõistliku aja jooksul oma tarnija andmed teatavaks, ei kujuta see endast direktiivi artikli 3 lõike 3 täielikku täitmist. Ta meenutab, et direktiivi see viimane säte eeldab, et tarnija vabaneb vastutusest, kui ta teeb tootja või temale endale toote tarninud isiku andmed kahjukannatajale mõistliku aja jooksul teatavaks.

25. Nõutava trahvi kohta märgib komisjon, et arvestades Prantsuse ametivõimude hiljutisi ja sisulisi jõupingutusi, mille tulemusel langes enamik esialgseid väiteid ära, tuleb raskusastme koefitsienti vähendada esialgselt 10-lt (skaalas 1–20) uuele tasemele 1 (skaalas 1–20), millest tulenevalt saab teiste arvutusparameetrite muutumatuks jäämisel summaks 13 715 eurot iga hilinetud päeva eest alates Euroopa Kohtu otsusest.

26. Prantsuse valitsus jäi kohtuistungil oma seisukohale, mida ta oli juba väljendanud 17. mai 2005. aasta kirjas Euroopa Kohtule, et komisjoni väide on tegelikult uus väide, mida ta ei ole veel valmis arutama.

27. Nimelt oli komisjon menetluses, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, Prantsuse Vabariigile ette heitnud ainult direktiivi artikli 3 lõike 3 ebaõigesti ülevõtmist, kuivõrd tsiviilseadustiku artikkel 1386-7 ei taga, et tarnija vastutab teisejärguliselt, st vaid juhul, kui tootja isik ei ole teada. Selle kohta viitab Prantsuse valitsus eespool viidatud kohtuotsuse punktile 36 ja kohtuasjas C-52/00 esitatud hagiavalduse punktidele 37–39 ning käesolevas kohtuasjas komisjoni repliigi punktidele 34–36.

28. Seega ei ole komisjon kuni oma 15. aprilli 2005. aasta kirjani heitnud Prantsuse valitsusele ette seda, et viimane oleks pidanud tsiviilseadustiku artiklis 1386-7 ette nägema, et puudustega toote turustaja vabaneb vastu-

tusest mitte üksnes juhul, kui ta teeb kahjukannatajale mõistliku aja jooksul teatavaks tootja andmed, vaid ka siis, kui ta teatab omaenda tarnija andmed.

29. Seega, kui komisjon leidis, et direktiivi artikli 3 lõige 3 ei ole ikkagi õigesti üle võetud, kuna see jätab alles tarnija vastutuse juhul, kui ta teatab kahjukannatajale omaenda tarnija andmed, oleks komisjon pidanud algatama Prantsuse Vabariigi vastu menetluse EÜ artikli 226 alusel. Käesolevas menetluses on see uus väide vastuvõetamatu.

30. Põhiküsimuse kohta märkis Prantsuse valitsus teise võimalusena, et 2004. aasta seadusega võeti direktiiv õigesti üle. Direktiivi õiguslik olemus ei nõua direktiivi teksti siseriiklikku õigusesse sõnasõnaliselt ülevõtmist. Pealegi, direktiivi artikli 3 lõikes 3 sätestatud võimalus, et tarnija teeb kahjukannatajale teatavaks oma tarnija andmed, tuleb arvesse vaid teise võimalusena, see tähendab siis, kui tootja isik ei ole teada, mida tuleb ette üsna harva. Lõpuks ei takista otse tarnijale toote tarnija vastu hagi esitamine kahjukannatajal tingimata mitmekordset hagemist, näiteks viivitamisvõtete riski vältimiseks. Sellest tulenevalt on Prantsuse õigus direktiivis taotletava tulemuse poolest direktiiviga selles osas kooskõlas.

31. Seejärel väitis Prantsuse valitsus, et ta oli juba märgukirjale vastuseks saadetud 27. juuni 2003. aasta kirjas komisjonile edastanud tsiviilseadustiku artiklisse 1386-7 kavandatud muudatuste teksti, mis oli mõeldud eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmiseks. EÜ artiklis 10 sätestatud ühenduse institutsioonide ja liikmesriikide vahelise lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt oleks komisjon pidanud Prantsuse valitsusele teada andma, kui tal oli vastuväiteid talle juba edastatud teksti suhtes, selle asemel et oodata, kuni Prantsuse parlament võtab selle teksti vastu.

32. Sellega seoses viitab Prantsuse valitsus Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt on kohtueelse menetluse üks eesmärke just võimaldada asjaomasel liikmesriigil viia ennast võimalikult kiiremini ühenduse õigusele täielikult vastavasse olukorda. See eeldab, et komisjon teatab liikmesriigile võimalikult varakult vastuväited, mida võib tekitada direktiivi ülevõtmiseks mõeldud teksti eelnõu.

33. Kuna komisjon tema teksti eelnõu kohta vastuväiteid ei esitanud, võis Prantsuse valitsus sellest järeldada, et komisjon pidas eelnõud vastuvõetavaks. Seega esitati see vastuvõtmiseks Prantsuse parlamendile.

34. Lõpuks viitas Prantsuse valitsus komisjoni 5. juuli 2005. aasta kirjalikule vastusele Euroopa Kohtu küsimustele, nimelt rikkumise kestuse kindlaksmääramiseks kasutatava koefitsienti arvutusmeetodi kohta. Tema arvates oleks see volinike kolleegiumis 2. aprillil 2001. aastal otsustatud meetod tulnud avaldada või igal juhul liikmesriikidele teatavaks teha.

V. Hinnang

35. Eespool öeldust tulenevalt on vaidluse praeguse seisuga poolte vahel lahkheli kolmes küsimuses:

— komisjoni järelejäänud väite, mille kohaselt ei ole Prantsuse Vabariik direktiivi artikli 3 lõiget 3 ikka veel siseriiklikku õigusesse õigesti üle võtnud, vastuvõetavus;

— kõnesoleva väite põhjendatus;

— küsimus, kas komisjon kasutas rikkumise kestuse koefitsiendi arvutamiseks õiget meetodit.

36. Prantsuse Vabariik vaidlustas järelejäänud väite vastuvõetavuse kahe argumendiga:

— See osaline väide on tegelikult uus väide, sest komisjon ei olnud otseselt palunud Euroopa Kohtul tuvastada kohtuasjas C-52/00, et Prantsuse Vabariik oleks pidanud sõnaselgelt välistama tarnija vastutuse juhtudel, kus tal on võimalik kahjukannatajale teatada ainult omaenda tarnija nimi;

— teise võimalusena oleks komisjon pidanud Prantsuse ametivõimudele kohe teatama, et artikli 1386-7 sõnastus, nagu see oli komisjonile 27. juuni 2003. aasta kirjaga edastatud muutmisseaduse eelnõus, oli direktiivi õigesti ülevõtmise tagamiseks ikkagi mitterahuldav.

37. Need kaks argumenti ei ole minu meelest veenvad.

38. Käesoleva hagi ese on eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa õigel ajal täitmata jätmine. Just see kohtuotsus määras ja piiritles Prantsuse Vabariigi sisulised kohustused, nagu tulebki muide selgesti

välja kohtueelse menetluse toimikust ja pooltevahelisest kirjavahetusest käesolevas kohtuasjas.

39. Saanud 23. veebruari 2005. aasta teate, milles Prantsuse valitsus väitis, et 2004. aasta seaduse artikkel 29 tagas koostoimes 2005. aasta dekreediga eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täieliku täitmise, pidi komisjon seda teavet järelikult analüüsima ja hindama. Selle tulemusel järeldas ta, et nimetatud valitsus oli tõepoolest kohtuotsuse suuremas osas täitnud, kuid mitte terviklikult. Komisjon otsustas täitmata jäänud osa suhtes käesoleva hagi juurde jääda.

40. Teadaolevalt kuulub direktiivi artikli 3 lõike 3 osa, mille terviklik täitmine on veel vaidluse all, täielikult käesoleva menetluse raamesse, nagu see määratleti komisjoni märgukirjas ja põhjendatud arvamuses. Ainult selle eseme ulatus vähenes. Eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa resolutiivosas märgitud kolme elemendi asemel on nüüd tegemist ainult kõnesoleva resolutiivosa teise elemendi ühe osaga.

41. EÜ artikli 226 kohaldamise suhtes väljakujunenud Euroopa Kohtu praktika kohaselt täidab kohtueelne menetlus kolme eesmärki:

— võimaldada asjaomasel liikmesriigil võimalik rikkumine heastada;

— võimaldada tal oma kaitseõigust kasutada;

— määrata kindlaks hagi ese menetlemiseks Euroopa Kohtus.[8]

Sellest tuleneb, et pärast kohtueelse menetluse lõpetamist ei ole komisjonil enam lubatud hagi eset laiendada või muuta. Seevastu on tal igati õigus hagi eseme ulatust vähendada, sest selline vähendamine ei kahjusta liikmesriikidele väga olulisi menetluslikke tagatisi.

42. EÜ artikli 228 lõike 2 kohaldamise raames täidab kohtueelne menetlus EÜ artiklis 226 sätestatud menetlusega sarnaseid ülesandeid. Sellest tulenevalt võib komisjon vaidlustamismenetluse käigus hagi eseme ulatust vähendada tingimusel, et see jääb sisuliselt muutumatuks.

8 — 10. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-362/01: komisjon *vs.* Iirimaa (EKL 2002, lk. I-11433, punktid 16–18).

43. Antud juhul vähendas komisjon hagi eseme ulatust, samas kui selle aineline sisu jäi samaks, mis on nimelt eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa õige ja täielik täitmine. Asjaolu, et Prantsuse valitsus ja komisjon on nüüd direktiivi artikli 3 lõikest 3 tulenevate kohustuste täpse ulatuse suhtes eri meelt, ei kõiguta seda täheldust kuidagi. Nimelt võib iga kohustus täita Euroopa Kohtu otsust, tõstatada küsimusi otsuse täpse sisu kohta. Vajadusel tuleb need lahendada EÜ artiklis 228 sätestatud menetluse käigus. Sellega seoses viitan veel hiljutisele kohtuotsusele ühes teises kohtuasjas komisjon *vs.* Prantsusmaa [9], kus Euroopa Kohus pidi kõigepealt kindlaks määrama Prantsuse Vabariigi täpsed kohustused, nagu need tulenevad asjaomasest ühenduse õigusnormist, enne kui oli üldse võimalik kindlaks teha, kas Prantsuse Vabariik oli rikkunud kohustust täita täielikult ja õigesti Euroopa Kohtu varasemat, 11. juuni 1991. aasta otsust. [10]

44. Pealegi annaks Prantsuse valitsuse tees üsna mitterahuldava, kui mitte paradoksaalse tulemuse, et EÜ artikli 226 alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuse osalise täitmise tõttu on komisjon sunnitud alustama uut menetlust sama artikli alusel. Selline tagajärg oleks minu meelest menetlusökonoomia seisukohast väga ebasoovitav.

45. Sellega seoses tuletan meelde käesoleva kohtuasja ajaloolist tausta. Juba 13. jaanuari 1993. aasta otsusega [11] tuli Euroopa Kohtul tuvastada, et Prantsuse Vabariik oli kohustusi rikkunud, kuna ta ei võtnud direktiivi üle selle artiklis 19 sätestatud tähtajaks. Seejärel tuvastas Euroopa Kohus 25. aprilli 2002. aasta otsuses, [12] et Prantsuse Vabariik ei olnud direktiivi õigesti rakendanud. Kui nõustuda Prantsuse teesiga, mida ma pean muide olemuselt põhjendamatuks, tähendaks see, et võimalik on veel neljas ja koguni viies menetlus seoses direktiivi ülevõtmisega Prantsuse Vabariigi poolt.

46. Just sellest lähtuvalt tulebki hinnata väidet, mille kohaselt piiritletakse liikmesriikide kohustusi, kui neil tuleb täita nende vastu EÜ artikli 226 alusel tehtud Euroopa Kohtu otsust, selles varasemas menetluses komisjoni sõnastatud väidete sisu põhjal.

47. Sellest viimasest väitest lähtudes jättis Prantsuse valitsus arvestamata, et EÜ artiklis 228 sätestatud menetluse ese määratakse ikkagi kindlaks eelnevas Euroopa Kohtu otsuses. Käesoleva menetluse ese ei saa olla muu kui kõnesoleva otsuse täitmatajätmine, ebaõige täitmine või mittetäielik täitmine.

9 — 12. juuli 2005 otsus kohtuasjas C-304/02 (EKL 2005, lk I-6263).

10 — Kohtuotsus C-64/88: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 1991, lk I-2727).

11 — Kohtuotsus C-293/91: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 1993, lk I-1).

12 — Eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa.

48. Tõsi on, et võib ju juhtuda, et EÜ artiklis 228 sätestatud menetluse käigus tekib küsimusi eelneva kohtuotsuse ulatuse kohta. Sellised küsimused aga ei puuduta hagi vastuvõetavust, vaid selle põhjendatust. Sellepärast tulen ma hiljem Prantsuse valitsuse selle argumendi juurde tagasi.

49. Ka ei saa nõustuda Prantsuse valitsuse teise võimalusena pakutud argumendiga.

50. Küsimus, kas komisjon oleks pidanud Prantsuse ametivõimudele teatama, et tsiviilseadustiku artiklis 1386-7 sätestatud sõnastuses võeti direktiivi artikli 3 lõige 3 üle ebatäielikult, või kas Prantsuse Vabariik oleks pidanud otseselt paluma komisjonil edastada talle märkused kõnesoleva teksti kohta, ei ole käesoleva hagi vastuvõetavuse hindamisel asjassepuutuv.

51. Ma ei soovi välistada, et puudused komisjoni ja liikmesriikide vahelises koostöös Euroopa Kohtu otsuste täitmise suhtes võivad kaasa tuua tagajärjed EÜ artikli 228 alusel esitatud hagi põhjendatuse või võimalike karistuste raskuse hindamisel, kuid sellised kaudsed asjaolud ei mõjuta hagi vastuvõetavust, kui see on pealegi igati vastuvõetav.

52. Käesoleva kohtuasja põhiküsimuses tuleb kindlaks määrata, kas tsiviilseadustiku artikkel 1386-7 oma praeguses versioonis vastab direktiivi artikli 3 lõikes 3 sätestatud nõuetele.

53. Eespool viidatud 25. aprilli 2002. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa väljendas Euroopa Kohus selgelt seisukohta, et direktiiviga taotletakse selles reguleeritavas osas liikmesriikide õigus- ja haldusnormide sätete täielikku ühtlustamist.[13] Sellest tulenevalt ei ole liikmesriikidel enam õigust säilitada direktiivis sätestatust erinevat üldise tootevastutuse kohaldamise korda. Seega tuleb liikmesriikide kohustuste täpselt kindlaks määramiseks lähtuda direktiivi enda sõnastusest ja ülesehitusest.

54. Artikli 3 lõike 3 sõnastus ei jäta ruumi kahtlusteks. Selle esimene lause sätestab: „[...] [puudusega toote] iga tarnijat käsitletakse selle tootjana, kui ta ei tee kahjukan-

13 — Punkt 24.

natajale mõistliku aja jooksul teatavaks tootja või talle toote tarninud *isiku* [14] andmeid". Tsiviilseadustiku artikli 1386-7 esimene lõik on nüüd sõnastatud järgmiselt: „Müüja [...] või mis tahes teine professionaalne tarnija on toote ohtlikkuse eest *tootjana* [15] vastutav üksnes juhul, kui tootja ei ole teada."

55. Nende kahe teksti võrdlemisel on kohe ilmne, et Prantsuse seadusandja jättis tsiviilseadustiku artikli 1386-7 uuest sõnastuses välja „tarnijale toote tarnija". Seega ei ole direktiivi artikli 3 lõike 3 Prantsuse õigusesse ülevõtmine ikka täielik.

56. Sellest järeldusest endast piisab, et järeldada, et käesolev hagi on põhjendatud.

57. Igaks juhuks käsitlen siiski lühidalt Prantsuse valitsuse väidet hagi järelejäänud eseme kohta.

58. Nagu ma eespool punktis 53 meenutasin, oli Euroopa Kohus eespool viidatud 25. aprilli 2002. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa punktis 24 juba otsustanud, et direktiivis taotletakse liikmesriikide tootevastutuse eeskirjade täielikku ühtlustamist. Prantsuse Vabariik ei saa seega väita, et ta on kohustatud tsiviilseadustiku artiklit 1386-7 muutma ainult siis, kui Euroopa Kohus tuvastab sõnaselgelt selle mittevastavuse direktiivile.

59. Euroopa Kohtu esitatud küsimusele vastuseks antud Prantsuse Vabariigi argument, mille kohaselt jääb liikmesriigile direktiivi ülevõtmise osas ikkagi teatud otsustusõigus, arvestades selle õigusakti erilist õiguslikku olemust, ei ole samuti asjassepuutuv.

60. Kohtupraktika arvukate näidete kohaselt määrab liikmesriikide kohustused direktiivide ülevõtmise osas nende direktiivide olemus, eesmärk ja sõnastus. Arvestades antud juhul kõnealuse direktiivi olemust, mis, nagu öeldud, näeb ette täpset eesmärki puudutavate eeskirjade täieliku ühtlustamise, ei põhjenda miski selle sõnastuses argumenti, mille kohaselt oli Prantsuse ametivõimudel õigus viide „tarnijale toote tarnija" kohta muudetud tsiviilseadustiku artiklist 1386-7 välja jätta.

14 — Kohtujurisi kursiiv.
15 — *Idem.*

61. Eelöeldust lähtudes järeldan seega, et käesolev hagi on vastuvõetav ja põhjendatud.

62. Jääb veel küsimus, kas vähendatud trahv, mida komisjon palub veel Euroopa Kohtul välja mõista, on mõistlik. Konkreetsemalt on küsimus selles, kas rikkumise kestuse koefitsiendi arvutamiseks kasutatud meetod on lubatud.

63. Komisjon avaldas 8. jaanuaril 1997. aastal teatise EMÜ asutamislepingu artiklis 171 (EÜ artiklis 228) ette nähtud trahvi arvutamise meetodi kohta. [16] Kõnesolevas teatises täpsustati, et „rikkumise kestusest olenevalt korrutatakse põhisumma koefitsiendiga, mis on minimaalselt 1 ja maksimaalselt 3".

64. Ei ole üllatav, et nii napisõnalise valemi rakendamine pole praktikas lihtne, sest selles ei anta täpseid kriteeriume rikkumise kestuse hindamiseks. Ühtlasi ei ole imestada, et komisjon tegi algatuse kehtestada täpsemad ja objektiivsemad kriteeriumid. Tundub aga imelik, et ta ei ole oma 2. aprilli 2001. aasta otsusest selle kohta liikmesriikidele siiani teatanud.

65. Kuigi komisjoni teguviis on eetika seisukohast vaieldav, ei ole see iseenesest ebaseaduslik või õigustamatu. Sõltub sellest, kas uue arvutusmeetodi kasutamine annab asjaomase liikmesriigi jaoks positiivse või negatiivse tulemuse. Esimesel juhul ei tuleks uue meetodi kasutamist ilma eelneva avaldamiseta pidada lubamatuks. Teisel juhul näib selline kasutamine aga kindlasti ebaseaduslik, sest see on vastuolus õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega. [17]

66. Antud juhul olen sunnitud märkima, et tegemist on juba avaldatud arvutusmeetodi täpsustamisega, mis ei laienda selle meetodi kohaldamisala ja mille konkreetsel juhul kasutamisega ei kaasne asjaomasele liikmesriigile ebasoodsamat tulemust kui esialgse meetodi kasutamisel. Nimelt, kui võrrelda „uue" meetodi tulemust, see tähendab koefitsienti 1,3, tulemusega, mille komisjoni 5. juuli 2005. aasta vastuses Euroopa Kohtu küsimustele antud teabe kohaselt oleks tõenäoliselt saanud esialgse meetodiga, ehk

16 — EÜT C 63, lk 2.

17 — Siin on teatud sarnasus nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 15 lõike 2 kohaselt määratud trahvide arvutamise kohta tehtud komisjoni teatistega, nagu EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171) avaldatud suunised.

koefitsiendiga 1,5, siis tuleb täheldada, et uue meetodi kasutamine oli Prantsuse Vabariigi jaoks soodsam.

67. Seega, arvestades, et Prantsuse valitsus ei esitanud enam vastuväiteid kahe teise arvutuselemendi kasutamise suhtes, mis on rikkumise raskusastme koefitsient ja Prantsuse Vabariigi puhul kehtestatud püsikoefitsient, järeldan ma, et nõutavat järelejäänud trahvisummat ei tule vähendada.

68. Sellegipoolest ei jaga ma komisjoni seisukohta selles osas, et ta nõuab taotletud trahvi kohaldamist „alates käesolevas kohtuasjas otsuse tegemisest". Selle suhtes tuleb minu meelest tagasi tulla Prantsuse ametivõimude ja komisjoni talituste vahelise suhtlemise läbipaistmatusele seoses tsiviilseadustikku kavandatud muudatustega, nagu need edastati komisjonile 27. juuni 2003. aasta kirjaga.

69. Komisjon ei teatanud Prantsuse ametivõimudele tsiviilseadustiku artikli 1386-7 kavandatud sõnastuse ilmsetest puudustest. See on kummaline tegematajätmine, arvestades, et selline hoiatus ei oleks vabastanud Prantsuse valitsust kohustusest eespool viidatud 25. aprilli 2002. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa õigesti täide viia. Prantsuse ametivõimud omalt poolt ei pidanud vajalikuks komisjoni arvamust otseselt taotleda, et nii vähendada direktiivi õigeks ülevõtmiseks antud juba niigi pika tähtaja asjatult pikendamise riski. Mitte kumbki nendest kahest hoiakust ei vasta EÜ artikli 10 normidele.

70. Sellest olenemata tuleb trahvi määramisel anda asjaomasele liikmesriigile täiendav lühike tähtaeg, võimaldamaks tal oma kohustusi siiski täita [18]. Selline lisatähtaeg tuleb anda eelkõige juhtudel, kui sarnaselt käesoleva asjaga nende kohustuste täpne sisu määratakse lõplikult kindlaks alles samas kohtuotsuses, millega määratakse ka trahv.

71. Nendel põhjustel leian ma, et Prantsuse Vabariigile tuleb määrata trahv 13 715 eurot iga hilinetud päeva eest eespool viidatud 25. aprilli 2002. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa täitmisel, mida hakatakse arvestama kolm kuud pärast käesolevas kohtuasjas otsuse tegemist.

72. Mõista kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

18 — 25. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-278/01: komisjon *vs.* Hispaania (EKL 2003, lk I-14141, punkt 53).

VI. Ettepanek

73. Nendest asjaoludest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

1. Tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik ei ole võtnud kõiki meetmeid, et täita teist osa Euroopa Kohtu 25. aprilli 2002. aasta otsusest kohtuasjas C-52/00: komisjon *vs.* Prantsusmaa, mis käsitleb nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiivi 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, ebaõiget ülevõtmist, täpsemalt kuna ta peab jätkuvalt puudusega toote turustajat tootjana vastutavaks, kui tootjat ei ole võimalik kindlaks teha, kuigi turustaja on kahjukannatajale mõistliku aja jooksul talle toote tarninud isiku andmed teatavaks teinud, on Prantsuse Vabariik rikkunud EÜ artikli 228 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

2. Määrata Prantsuse Vabariigile trahv 13 715 eurot iga hilinetud päeva eest kohtuasjas C-52/00 tehtud otsuse täitmisel, mida hakatakse arvestama kolm kuud pärast käesolevas kohtuasjas otsuse tegemist kuni kohtuasjas C-52/00 tehtud otsuse täitmiseni.

3. Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.